

บทบาทของศึกษานิเทศก์อำเภอ
(The Role of ~~Amphue~~ School Superintendents)

โดย

กัลยา วัชรเมธพร ศศ.บ.,. พ.ม.

วิทยานิพนธ์

เป็นส่วนประกอบการศึกษา ตามระเบียบปริญญามหาบัณฑิต

ของ

บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

แผนกวิชาบริหารการศึกษา

พ.ศ. 2513

000080

บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ขอแจ้งให้นักศึกษามีผลดังนี้ เป็นส่วนประกอบ
การศึกษา ตามระเบียบปริญญามหาบัณฑิต

นาย ชุติมา

คณบดี บัณฑิตวิทยาลัย

คณะกรรมการตรวจวิทยานิพนธ์

ศาสตราจารย์ ดร. ชุติมา ประธานกรรมการ
กรรมการ

ศาสตราจารย์ ดร. ชุติมา กรรมการ

กรรมการ

อาจารย์ผู้ควบคุมการวิจัย, ดร. กัญญา สาธิต

วันที่ 28 เดือน พฤษภาคม พ.ศ. 2513

กิติกรรมประกาศ

ในการทำวิทยานิพนธ์ครั้งนี้สำเร็จลุล่วงไปด้วยดี โศภได้ได้รับความอนุเคราะห์จาก
ท่านผู้มีอุปการะคุณดังต่อไปนี้

ดร. ภิญโญ สาทร ได้กรุณาเป็นอาจารย์ที่ปรึกษาในการทำวิทยานิพนธ์ ช่วย
เหลือทั้งแต่การเลือกหัวข้อวิทยานิพนธ์ การปรับปรุงแบบสอบถามให้คำแนะนำต่าง ๆ ตลอดจน
จนการตรวจแก้วิทยานิพนธ์ จนกระทั่งสำเร็จเป็นรูปเล่ม

อาจารย์ไกรวิชิต ศันติเมธ ได้กรุณาเป็นอาจารย์ที่ปรึกษาทางสถิติศาสตร์ และ
ให้ข้อเสนอแนะในการวิเคราะห์ข้อมูล

ท่านรองปลัดกระทรวงศึกษาธิการ ได้กรุณาส่งจดหมายแนะนำตัวผู้วิจัย และขอ
ความร่วมมือในการตอบแบบสอบถามไปยังศึกษาธิการอำเภอทั่วประเทศไทย

ท่านผู้อำนวยการกองโรงเรียนฝึกหัดครู กรมการฝึกหัดครู ได้กรุณาให้แนวทัศนะ
บางประการในการบริหารงาน และสนับสนุนการทำวิทยานิพนธ์ของผู้วิจัยเป็นอย่างดี

ท่านหัวหน้ากองกลาง สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ ได้กรุณาให้ข้อเสนอ
แนะในการส่งแบบสอบถาม และกรุณารับเป็นธุระในการส่ง รัับ และติดตามแบบสอบถาม

ท่านศึกษาธิการอำเภอทุกท่านที่ได้กรุณาให้ความร่วมมือ ในการตอบแบบสอบถาม
และส่งคืนมาเป็นจำนวนมาก

เจ้าหน้าที่กองกลาง และกองวางแผนการศึกษา สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษา
ธิการได้ให้ความร่วมมือเกี่ยวกับการค้นคว้าในคานวาง ๆ

นิสิตปริญญาโทแผนกบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัยจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
พ.ศ. 2512 ได้ช่วยเสนอแนะสิ่งที่เป็นประโยชน์ต่อการวิจัย

คุณสาส์ สิริไพบุตย์ คุณฉันทนา และคุณอิทธิภักดิ์ รัตนบรรพต ตลอดจนลูกศิษย์
น้อง ๆ และหลาน ๆ ได้ช่วยเหลือในการแจกแบบสอบถาม และให้กำลังใจในการทำวิทยานิพนธ์
จนเป็นผลสำเร็จ

นอกจากนี้ยังมีเพื่อน ๆ และผู้ปรารถนาดีอีกหลายท่านที่ไม่ได้กล่าวชื่อนาม ณ ที่นี้
ผู้วิจัยขอขอบพระคุณทุกท่านเป็นอย่างสูงมา ณ โอกาสนี้ด้วย.

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาบทบาท อำนาจหน้าที่ และการปฏิบัติงานของศึกษานิเทศก์อำเภอ ทั้งก่อนและภายหลังการโอนการศึกษาประชาบาลไปให้องค์การบริหารส่วนจังหวัดจันทบุรี
2. เพื่อศึกษาสถานการณ์ทั่วไปของศึกษานิเทศก์อำเภอ
3. เพื่อศึกษาแนวโน้มในการปฏิบัติงานของศึกษานิเทศก์อำเภอ ตลอดจนปัญหา และอุปสรรคต่าง ๆ ในการปฏิบัติงานของศึกษานิเทศก์อำเภอ
4. เพื่อเปรียบเทียบบทบาทหน้าที่การปฏิบัติงานของศึกษานิเทศก์อำเภอ ในแง่ การปฏิบัติจริงกับบทบาทหน้าที่ตามความคิดเห็นของศึกษานิเทศก์อำเภอ
5. เพื่อค้นหาแนวความคิดบางประการในการปฏิบัติงานของศึกษานิเทศก์อำเภอ ในการบริหารการศึกษาให้สอดคล้องกับการพัฒนาประเทศตามนโยบายของรัฐบาล

วิธีการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการ เก็บข้อมูลสำหรับการวิจัยครั้งนี้ได้แก่แบบสอบถามที่ได้สร้างขึ้น ด้วยความระมัดระวัง และได้ดัดแปลงมาจากวิธีการของ แอร์ โรลด์ สเปียร์ ซึ่งผู้วิจัยมั่นใจ ว่าแบบสอบถามที่สร้างขึ้นนี้มีความเชื่อถือได้ และแม่นยำพอสมควร แบบสอบถามได้ถูกส่ง ไปให้ศึกษานิเทศก์อำเภอจำนวน 520 คน และได้กลับคืนมาใช้ในการวิจัย 415 ฉบับ (79.60 %)

ผู้วิจัยได้นำแบบสอบถามดังกล่าวมาหาคะแนน ทำตาราง และวิเคราะห์ โดยใช้วิธีทางสถิติศาสตร์ที่เหมาะสม เช่น ร้อยละ ค่าเฉลี่ย พิสัย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน มัชฌิม และ t - test

ผลการวิจัย

1. บทบาทหน้าที่ของศึกษานิเทศก์อำเภอในแง่การปฏิบัติจริง และที่ศึกษานิเทศก์ อำเภอคิดว่าควรปฏิบัติ แตกต่างกันโดยนัยสำคัญทางสถิติจำนวน 47 ข้อ (94 %) และไม่แตกต่างกันโดยนัยสำคัญทางสถิติจำนวน 3 ข้อ (6 %)

๒. มีบทบาทหน้าที่จำนวน 46 ข้อที่ศึกษาธิการอำเภอเห็นว่าควรปฏิบัติให้มากกว่าที่ปฏิบัติอยู่จริง ๆ และมีอยู่ 1 ข้อ ที่ศึกษาธิการอำเภอเห็นว่าควรปฏิบัติให้น้อยกว่าที่ปฏิบัติจริง

๓. เป็นที่ประจักษ์ชัดว่าศึกษาธิการอำเภอส่วนใหญ่ของการปฏิบัติหน้าที่ให้ไป ตามหลักวิชาการบริหารการศึกษามากที่สุด แต่การปฏิบัติจริงหาได้เป็นเช่นนั้นไม่

๔. ผลจากการวิจัยแสดงให้เห็นว่า ศึกษาธิการอำเภอส่วนใหญ่พยายามจะอาศัย ความร่วมมือในการจัดการศึกษาจากประชาชนมากที่สุด

๕. ศึกษาธิการอำเภอที่คอยแบบสอบถามเกินกว่า 50 % พยายามส่งเสริมการ จัดโรงเรียนให้เป็นแหล่งเผยแพร่ความรู้ให้แก่ประชาชน และเปิดโอกาสให้ประชาชนได้ใช้ อาคารสถานที่ตลอดจนเครื่องใช้ต่าง ๆ ของโรงเรียนมากที่สุด

๕ ๖. ศึกษาธิการอำเภอต่ำกว่า 50 % ส่งเสริมบริการห้องสมุดประชาชน และ การจัดการศึกษาผู้ใหญ่อย่างเต็มที่

๗. ศึกษาธิการอำเภอเกินกว่า 50 % ไม่มีโอกาสได้ส่งเสริมหรือสนับสนุน โรงเรียนให้เปิดสอนชั้นเด็กเล็กหรืออนุบาล

๘. จากผลการวิจัยแสดงให้เห็นว่าอำนาจหน้าที่ในการบริหารบุคลากรของศึกษา ธิการอำเภอลดน้อยลงอย่างเห็นได้ชัด

กล่าวโดยสรุปศึกษาธิการอำเภอปฏิบัติหน้าที่อื่น ๆ ที่ไม่เกี่ยวกับวิชาการมากที่สุด เช่น งานธุรการในแผนกศึกษาธิการ การเป็นกรรมการต่าง ๆ การตรวจสอบรายงานต่าง ๆ ทางการศึกษาเอกชนเสนอนานอำเภอ ตลอดจนการเกณฑ์เด็กเข้าเรียน ส่วนการบริหารงานใน ด้านวิชาการนั้นปฏิบัติขั้นต้นรองลงมา งานอันคับสามได้แก่การบริหารบุคลากร ชั้นต้นสี่ได้แก่ การสร้างความสัมพันธ์ในชุมชน และอันคับสุดท้ายได้แก่การบริหารงานธุรการในส่วนที่เกี่ยวกับโรงเรียน

Thesis Title: THE ROLE OF AMPHUR SCHOOL SUPERINTENDENTS

Name: Kalaya Ratanabanphot Department: Educational Administration

Date:

ABSTRACT

Statement of the Problem

The main purpose of this study was to investigate the role expectations for the Amphur School Superintendents, as perceived by all of Amphur School Superintendents. The specific objectives of this research endeavor were as follows:

1. To investigate the duties and responsibilities of Amphur School Superintendents after the transfer of compulsory education to the Changwad Administrative Authority.
2. To ascertain the real duties and responsibilities as indicated by Amphur School Superintendents.
3. To ascertain the ideal duties and responsibilities as perceived by Amphur School Superintendents.
4. To see if there were significant differences among the superintendent's reference groups mentioned above.
5. To ascertain the necessary ideas in educational administration.

Method and Procedures

The data were obtained through use of questionnaire constructed specifically for this research endeavor. Of the total 520 Amphur School Superintendents in this study, approximately 79.80 percent returned usable questionnaires.

The obtained data were then tallied, tabulated, and analyzed, using such statistic as percentage; mean, range, median, standard deviation, and testing of significant differences among means.

Finding and conclusions

Both principal and actual ideal duties and responsibilities of Amphur School Superintendents can be summarized as follows:

1. Difference of obtained scores on actual and ideal functions were significant about 47 items (94%).
2. Difference of obtained scores on actual and ideal functions were not significant about 3 items (6%).
3. Amphur School Superintendent's ideal functions have means more than actual functions about 46 items, and 1 item of Amphur School Superintendents' actual function have mean more than ideal function.
4. Almost Amphur School Superintendents needed to play role consensus to the principals in Educational Administration.
5. It is found that Amphur School Superintendents tried to coordinate with the community in running the school work.
6. Amphur School less than 50% tried to promote public library in community.
7. Amphur School more than 50% had no opportunity to promote the " Head Start Project."
8. From the research, it is found that the authority in Personnel Administration of Amphur school became lower.

superintendents

Generally Amphur school^{superintendents} did the special services in the first degree, academic affairs in the second degree, personnel administration in the third degree and the last business affairs in the schools.

กิติกรรมประกาศ ก.

บทคัดย่อ ข.

สารบัญตาราง ค.

สารบัญแผนภูมิ ง.

บทที่ 1

บทนำ

1. ภูมิหลังของการวิจัย 1

2. วัตถุประสงค์ของการวิจัย 6

3. ขอบเขตของการวิจัย 7

4. ข้อจำกัดของการวิจัย 8

5. คำจำกัดความ 9

6. วิธีดำเนินการวิจัย 11

7. ลำดับชั้นการเสนอข้อมูล 11

บทที่ 2

1. ความเป็นมาของศึกษานิเทศก์ และประวัติการศึกษาไทย 13

2. ตำแหน่งศึกษานิเทศก์อำเภอ 19

3. ระดับการศึกษาของไทย 23

4. การจัดระเบียบบริหารราชการในปัจจุบัน 25

5. ประวัติการศึกษาภาคบังคับ และโรงเรียนประชาบาล 29

6. แนวความคิดเกี่ยวกับการพัฒนาการศึกษาในส่วนภูมิภาค 40

7. การศึกษาเกี่ยวกับวิธีปฏิบัติงานของศึกษานิเทศก์อำเภอ 47

8. แนวโน้มเกี่ยวกับแผนการศึกษาของชาติในอนาคต 55

9. แนวทางการจัดการศึกษาในสหรัฐอเมริกา 53

73- 95

100- 55

10. หลักการบริหารทั่วไป และการบริหารการศึกษา	60
11. แนวความคิดในการบริหารงานและบริหารการศึกษา.....	65
12. แนวความคิดเกี่ยวกับบทบาทหน้าที่ของศึกษานิเทศก์	71-87

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัยและการรวบรวมข้อมูล

1. สมมุติฐาน	83
2. ประชากร	83
3. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย.....	90
4. การเก็บรวบรวมข้อมูล	96
5. การเสนอข้อมูล	98
6. การวิเคราะห์ข้อมูล	93

บทที่ 4

ผลของการวิจัย

1. สถานภาพของประชากร	101
2. การวิเคราะห์คะแนนรวม.....	117
3. การวิเคราะห์รายข้อ.....	120
4. การวิเคราะห์ปัญหาในการปฏิบัติงานของศึกษานิเทศก์อำเภอ.....	147
5. การวิเคราะห์แนวความคิดในการตรวจเยี่ยมโรงเรียน	149

บทที่ 5

สรุปผลของการวิจัย อภิปราย และข้อเสนอแนะ

1. สรุปผลการวิจัย	150
2. อภิปราย	171
3. ข้อเสนอแนะบางประการ.....	171

สารบัญ

สารบัญ

หน้า

1. สถิติเกี่ยวกับการศึกษาประชาบาล	50
2. จำนวนประชากรในการวิจัย	89
3. อายุของประชากร.....	101
4. สถานะทางครอบครัวของประชากร.....	102
5. จำนวนบุตรของประชากร	103
6. อายุราชการของประชากร	104
7. วุฒิสถูคของประชากร	105
8. ชั้นข้าราชการของประชากร.....	106
9. ประสบการณ์ของประชากร.....	106
10. ประสบการณ์ในด้านการสอนของประชากร.....	107
11. ประสบการณ์ในด้านการบริหารของประชากร.....	108
12. ประสบการณ์ในด้านการนิเทศการศึกษาของประชากร.....	109
13. จำนวนโรงเรียนในความรับผิดชอบของประชากร	--
เฉลี่ยรายหัว ตามภาคภูมิศาสตร์.....	110
14. การตรวจเยี่ยมโรงเรียนของประชากร เฉลี่ยรายหัว	
ตามภาคภูมิศาสตร์.....	111
15. การวางโครงการปรับปรุงการศึกษาของประชากร เฉลี่ยรายหัว	
ตามภาคภูมิศาสตร์.....	112
16. การจัดงบประมาณการบริหารให้แก่ครูใหญ่ (เฉลี่ยครั้ง)	
ตามภาคภูมิศาสตร์.....	112
17. การทำสถิติรายงานผล โดยจัดทำเป็นเอกสาร (เฉลี่ยครั้ง)	
ตามภาคภูมิศาสตร์.....	113

13. การทำงานพิเศษต่างอำเภอ เจลีสตามภาคภูมิศาสตร์.....	113
19. การจัดประชุมครูทั้งอำเภอ เจลีสตามภาคภูมิศาสตร์.....	114
20. การจัดกิจกรรมส่งเสริมคุณภาพทางวิชาการ เจลีสตามภาคภูมิศาสตร์.....	114
21. การประชุม อบรม หรือสัมมนา ระดับจังหวัด เจลีสตามภาคภูมิศาสตร์.....	115
22. การประชุม อบรม หรือสัมมนา ระดับภาค เจลีสตามภาคภูมิศาสตร์.....	116
23. ทิสัย มีชัยฐาน มีชัยเลิศคิด และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ของคะแนนรวม.....	117
24. คะแนนเฉลี่ย ค่าความคลาดเคลื่อนมาตรฐานของผลต่าง มีชัยเลิศคิด ค่า t - test ของคะแนนรายข้อ.....	121
25. ความถี่ของจำนวนประชากรที่เลือกสอบแต่ละชั้นของการปฏิบัติ (Catogories) คิดเป็น %.....	130
26. ปัญหาสำคัญในการบริหารการศึกษาลองศึกษานิเทศก์อำเภอ.....	143

สารบัญแนบ

แนบที่	หน้า
1. แสดงผลของการศึกษาประถมศึกษาที่มีประสิทธิภาพ	44
2. แสดงกระบวนการบริหารงาน	65
3. แสดงการแจกแจงความถี่ของคะแนนรวมในแง่การปฏิบัติจริง ของประชากร	118
4. แสดงการแจกแจงความถี่ของคะแนนรวมในแง่ที่คิดว่าควรปฏิบัติ ของประชากร	119
5. แสดงการจัดหน่วยงานขององค์การบริหารส่วนจังหวัด	ภาคผนวก ๑
6. แสดงสายการบริหารงานสองกระทรวงศึกษาธิการ	ภาคผนวก ๒
แนบที่ประเทศไทย	ภาคผนวก ๒

บรรณานุกรม

๙

ภาคผนวก 1

1. แนวการสัมมนาศึกษาดูงานอำเภอ
2. หน้าที่ของศึกษาดูงานอำเภอความเป็นมากระทรวงศึกษาธิการ

ภาคผนวก 2

1. รายชื่อจังหวัดและอำเภอของประเทศไทย
2. แผนที่ประเทศไทย แสดงที่ตั้งของจังหวัดต่าง ๆ
3. แผนผังแสดงการจัดหน่วยงานขององค์การบริหารส่วนจังหวัด
4. แผนผังแสดงสายการบริหารงานของกระทรวงศึกษาธิการ

ภาคผนวก 3

1. จุดหมายนำของผู้วิจัย
2. จุดหมายขอความร่วมมือจากบัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
3. จุดหมายขอความร่วมมือจากรองปลัดกระทรวงศึกษาธิการ
4. แบบสอบถามฉบับจริง